

Amerikansk tundrapipare *Pluvialis dominica* ny art i Västmanland

Sören Larsson

Draget vid Högbyheden - äntligen hände något på fågelfronten i Ramnäs som till och med fick byborna att reagera. Flera gånger den hösten fick jag besvara frågan: Hur stor var han och hur såg han ut, den där amerikanen?

Hundratalets fågelskådare besökte Gnienområdet de här juldagarna. Några seriöst studerande tundrapiparen och alla andra trevliga fåglar som fanns i området. Där fanns också "kryssarna", "ekorrarna", de som samlar små enkla tecken på någon inköpt papperslapp. Där fanns också "dom som varit där", lejonparten av den kringresande skådarkadern. Alla gjorde de tundrapipardagarna vid Högbyheden och Gnien till en "fågelskådarest".

Mitt sedvanliga kvällsbesök vid Gnien den 8 juli 1992 blev upptakten till alltihop. Jag skulle räkna de rastande tofsviporna på maden. Redan i första kikarsvepet upptäcktes tundrapiparen. Den uppehöll sig ungefär 200 m från min plats. Jag såg genast att det var en tundrapipare, men var inte tillräckligt påläst och hade inte någon litteratur med mig för en artbestämning.

Efter några minuters studier av fågeln drog jag iväg för att hämta frogan samt Jarma Janne Österberg och Anders Fröhm. Vi kunde under hela kvällen studera fågeln under ganska bra förhållanden. Vi kunde också fastslå att det var en häns av amerikansk tundrapipare. Fågeln var i sommardräkt och som sådan mycket tilltalande tecknad.

Då tundrapiparen var kvar dagen därpå, meddelades markägaren om fyndet och informerades om det "skåddrag" som kunde komma att uppstå.

Fältkännetecken

En långbent, smäcker, kroppen ganska liten,

högpannad *Pluvialis*-pipare, ungefär i jungpiparstorlek. Kustpiparfärgad rygg och kolsvart ansikte, bröst, buk och undergump. Den provianterade mycket aktivt med löpsträckor inte olik en mindre strandpipare.

Vid närmare granskning visade sig den kustpiparliska ryggen vara bestrodd med guldgröna bräm på några fjädrar närmast halsen. Det svarta på undersidan strökte sig upp över ögat och över näbben. Ögat var svart att se. Under hakan hade den några ljusa dun och även på undergumpen kunde ett par tre gråa dun ses. Mycket karaktäristiskt var det breda, lysande vita fället från pannan och utefter halsidan som avslutades mitt för vingknogen, med en vidrigning ut mot bröstet. Vingpennorna var mörkgråbruna och strökte sig långt utanför stjärten. Minst 4 handpennor kunde ses utanför terialerna. Benfärg var brunaktig.

Piparen förflyttade sig ganska ofta flygande mellan födosöksplatserna på maden. Han uppvisade en extremt effektiv flykt, med påfallande långa vingar. Vingarna var på undersidan grå, i vissa lägen ljusgrå.

Låtet är svårt att beskriva. Ett i tonen svartsväppelikt "juvi-juvi" upprepades flitigt när fågeln flög. Sista kvällen, den 13:e juli, gjorde tundrapiparen några sträckförsök. Den gick därvidrigt lockande upp på väldig höjd, men återvände.

Utbredning

Den på Högbyheden rastande amerikanska tundrapiparen utgjorde det 6:e fyndet av arten i Sverige. De tidigare är från Skåne (1981, 1986 och 1991), Halland (1986) och Uppland (1989).

Arten häckar i norra Alaska och arktiska Kanada och övervintrar i Sydamerika, från

Amerikansk tundrapipare. Teckning Niclas Andersson.

An identification guide to the waders of the world. Boston 1986

J. Elmberg 1992. Sällsynna fåglar i Sverige 1991. Vår Fågelvärld 51:17-32

Sören Larsson
Håkantorsgatan 9
724 76 Västerås

Bolivia ner till Brasilien och norra Argentina.

Litteratur

J.L. Dunn, J. Morlan & C.P. Wilds. Field identification of forms of Lesser Golden-Plover. International Birdidentification 4:28-33. Eilat 1986.

P. Hayman, J. Marchant & T. Prater. Shorebirds,